

Beteugeling van de ernstige inbreuken

Pilootdepartement: Federale Overheidsdienst Justitie

Werkdocument 05

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

- a) Verdrag voor de verbetering van het lot der gewonden en zieken, zich bevindende bij de strijdkrachten te velde, artikelen 49 en 50;
- b) Verdrag voor de verbetering van het lot der gewonden, zieken en schipbreukelingen van de strijdkrachten ter zee, artikelen 50 en 51;
- c) Verdrag betreffende de behandeling van krijgsgevangenen, artikelen 129 en 130;
- d) Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd, artikelen 146 en 147;
- e) Aanvullend Protocol I, artikelen 11, 85 en 86.

Aanduiding van de ernstige inbreuken en verplichting de nodige wetgevende maatregelen te nemen.

2. Nationaal recht

- a) Conventies van Genève: wet van 3 september 1952;
- b) Aanvullend Protocol I: wet van 16 april 1986;
- c) Wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

B. Analyse van de te nemen maatregelen

Krachtens de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht worden de ernstige misdrijven als bedoeld in deze verschillende internationale instrumenten strafbaar gesteld in het

Belgische recht en wordt voorzien in passende straffen. Bijgevolg moeten geen maatregelen in overweging worden genomen.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

FOD Justitie.

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Geen, behalve de normale werkingskosten van de wetgevende macht.

IV. STAND VAN ZAKEN

Gelet op het advies van de voorzitter van de ICHR in 1988, heeft de minister van Justitie zijn diensten in januari 1989 verzocht het ontwerp van wet 577 (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1962-63) aan te passen.

Een daartoe ingestelde werkgroep heeft het voorontwerp van wet uitgewerkt dat minister van Justitie, Melchior Wathelet, op 30 juni 1989 aan de Ministerraad heeft voorgelegd.

Na de goedkeuring door de Ministerraad en het advies van de Raad van State is het ontwerp op 30 april 1991 bij de Senaat ingediend onder nummer 1317/1 (1990-1991).

De procedure gaat de normale gang en de tekst wordt diverse keren aangepast en twee keer geamendeerd inzake het herstel van een voordien opgeheven artikel (481-4), alsmede inzake de toepasselijkheid van de wet in geval van een intern gewapend conflict.

De wet die door de Koning op 16 juni 1993 is bekrachtigd en afgekondigd, wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 augustus 1993 en is in werking getreden op 15 augustus 1993.

Op 16 oktober 1997 wordt door senator Foret en consorten een voorstel van wet ingediend betreffende de bestraffing van het misdrijf van genocide, met toepassing van de internationale overeenkomst tot voorkoming en de bestraffing van genocide (1-749/1). Dit voorstel van wet is de verwezenlijking van de verplichtingen aangegaan door de leden van de PRL-FDF-fractie in de Senaat naar aanleiding van het colloquium van 26 september 1996 over het thema: « Internationale Justitie: van Nuremberg tot Den Haag en Arusha » om de bepalingen van het internationaal verdrag tot voorkoming en de bestraffing van genocide om te zetten in het Belgische strafrecht.

Diverse amendementen van de regering worden ingevoegd in de tekst (1-749/2).

De Commissie voor de Justitie van de Senaat keurt de tekst goed op 1 december 1998 (1-749/4). De goedkeuring in plenaire vergadering gebeurt op 3 december 1998 (1-749/5). De tekst wordt overgezonden aan de Kamer en goedgekeurd in de Commissie voor de Justitie op 19 januari 1999 (1863/1) en in voltallige zitting op 4 februari 1999. Hij wordt op 23 maart 1999 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Op 18 juli 2002 zijn bij de Senaat twee voorstellen van wet ingediend. Het eerste (2-1256) betreft het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 16 juni 1993 en het tweede betreft een wetsvoorstel tot interpretatie van artikel 7, eerste lid, van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (2-1255). Het eerste wetsvoorstel is aangenomen op 23 april 2003 als “Wet tot wijziging van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en van artikel 144ter van het Gerechtelijk Wetboek », (B.S 5 mei 2003). Het interpretatieve wetsvoorstel is niet aangenomen tijdens legislatuur 1999-2003.

Luidens van de memorie van toelichting bij de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Gedr. St. Kamer 51 0103/000), leidde de wet van 16 juni 1993 (gewijzigd op 10 februari 1999 en op 23 april 2003) tot tal van problemen. De regering heeft bijgevolg beslist de wet van 16 juni 1993 op te heffen en de sleutelbegrippen in te voegen in het gemene recht. De bepalingen inzake de tenlasteleggingen zijn bijgevolg ingevoegd in het Strafwetboek en die inzake de extraterritoriale rechtsmacht van de Belgische rechtbanken in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering. Het Parlement heeft het ontwerp van de regering goedgekeurd, dat de wet van 5 augustus 2003 is geworden.

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

A. Wat de toepassing betreft

Aangezien de wetgevende maatregel is genomen die nodig was om de gepaste straffen te bepalen die moeten worden toegepast op personen die één van de zware inbreuken op het internationaal humanitair recht hebben gepleegd of daartoe het bevel zouden hebben gegeven, is de taak van de Commissie in verband met de toepassing van artikel 85 P. I definitief beëindigd.

B. Wat de follow-up betreft

Met betrekking tot de verspreiding van de bepalingen inzake de ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht wordt verwezen naar werkdocument nr. 4.

Een commentaar bij de nieuwe wet van de hand van J. VERHAEGEN is bekendgemaakt in het Journal des Tribunaux van 27 maart 2004 onder de titel “Les fleurons sauvegardés de la loi du 16 juin 1993”. Met betrekking tot de wet van 16 juni 1993, opgeheven door de wet van 5 augustus 2003, zijn diverse onderzoeken inzake de doctrine gevoerd, onder meer een commentaar van de hand van A. ANDRIES, E. DAVID, C. VAN DEN WIJNGAERT en J. VERHAEGEN gepubliceerd in de Revue de droit pénal et de criminologie (novemhernummer 1994, blz. 1114-1184). Verschillende aspecten van deze bepalingen worden onderzocht in het werk van professor E. DAVID, "Principes de droit des conflits armés", Bruylant, Brussel, 2002. De materie wordt onderwezen op de opleidingscursussen van de raadgevers in het recht van de gewapende conflicten die worden ingericht door het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie en de Koninklijke Militaire School.

Het eerste proces gevoerd op grond van de wet van 16 juni 1993 heeft geleid tot de veroordeling op 8 juni 2001 van vier Rwandezen die schuldig werden bevonden aan oorlogsmisdaden als bedoeld in de wet van 16 juni 1993.

VI. LAATSTE BIJWERKING

Mei 2004

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

8 juni 2004

VIII. BIJLAGEN

/